

Türkmenistanyň ykdysady ösüşiniň möhüm daýanjy hökmünde döwlet maliýe ulgamy aýratyn orny eýeleýär. Maliýe ulgamynyň düzümi ýurduň ykdysadyýetiniň ähli ugurlary bilen berk baglanyşykly bolup, döwlet tarapyndan amala aşyrylýan ykdysady syýasatyň netijeliligine gönüden-göni täsir edýär. Maliýe ulgamynyň esasy wezipesi - ykdysadyýetiň durnukly ösmegini üpjün etmek, döwletiň girdejilerini netijeli toplamak we jemgyýetiň zerurlyklaryna laýyklykda paýlamakdyr. Häzirki döwürde Türkmenistanyň ykdysady ösüşinde bazar gatnaşyklarynyň kämilleşmegi, sanly ykdysadyýetiň ornaşdyrylmagy, innowasion maýa goýumlaryň artmagy ýaly ugurlar maliýe ulgamynyň işine täzeçe çemeleşmäni talap edýär.

Maliýe ulgamynyň durnukly işlemegi üçin ilkinji nobatda döwlet býujetiniň sazlaşykly düzülmegi möhüm ähmiýete eýedir. Döwlet býujeti ykdysady ösüşiň ýol kartasy bolup, onuň girdeji we çykdajy bölekleriniň deňagramlylygy jemgyýetçilik ösüşiniň möhüm şertidir. Türkmenistanyň döwlet býujeti milli ykdysadyýetiň ähli ugurlaryny — senagat, oba hojalygy, saglygy goraýyş, bilim, medeniýet we infrastruktura ulgamyny maliýeleşdirýär. Şonuň bilen bir wagtda býujet serişdeleriniň netijeli peýdalanylmagy ykdysady durnuklylygy üpjün edýär, halkyň durmuş derejesini ýokarlandyrýar.

Döwlet maliýe syýasatynyň ileri tutulýan ugrunyň biri hem býujetdenkän maliýe durnuklylygyny üpjün etmekdir. Bu maksat üçin salgyt ulgamynyň kämilleşdirilmegi, ykdysadyýetiň resmi ulgamyna has köp kärhanalaryň çekilmegi, göni daşary ýurt maýa goýumlarynyň ösdürilmegi ýaly çäreler amala aşyrylýar. Salgyt ulgamy döwlet girdejileriniň esasy çeşmesi bolup durýar. Häzirki wagtda Türkmenistanda salgyt syýasaty ykdysady ösüşe itergi berýän, işewürlik gurşawyny giňeldýän we hususy sektory goldaýan ugurda alnyp barylýar. Salgyt möçberleriniň kadalaşdyrylmagy, ýeňillikleriň girizilmegi we salgyt işiniň elektron görnüşde dolandyrylmagy netijesinde ykdysady gatnaşyklarda açyklyk we durnuklylyk üpjün edilýär.

Maliýe ulgamynyň ösüşinde kredit-çykdajy syýasaty hem möhüm ähmiýete eýedir. Kredit ulgamynyň netijeliligi maliýe resurslarynyň maksadalaýyk peýdalanylmagyna, ykdysadyýetiň işjeňleşmegine we kiçi hem-de orta telekeçiligiň ösmegine ýardam edýär. Türkmenistanyň bank ulgamynda döwrebap sanly tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagy, elektron tölegleriň giňden ýaýramagy we raýatlaryň maliýe sowatlylygynyň ýokarlanmagy ykdysady ösüşiň möhüm ugurlarynyň biridir. Şeýlelikde, maliýe ulgamynyň häzirki zaman talaplaryna laýyk derejede döwrebaplaşdyrylmagy ykdysady ösüşiň durnuklylygyny üpjün edýän möhüm binýatdyr.

Häzirki döwrüň talaplaryna laýyklykda, Türkmenistanyň maliýe ulgamynda sanly tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagy möhüm ähmiýete eýedir. Sanly maliýe dolandyryşy döwlet

edarlarynyň, banklaryň, salgyt gulluklarynyň we telekeçileriň arasyndaky gatnaşyklary ýeňilleşdirýär, wagt we resminama dolanyşygyny tygşytlaýar. Şeýle hem bu ulgam maglumat howpsuzlygyny üpjün etmekde, korrupsiýanyň önüni almakda we döwlet hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrmakda uly mümkinçilikleri açýar.

Maliýe ulgamynyň ösüşinde halkara hyzmatdaşlygy hem aýratyn orun eýeleýär. Türkmenistan halkara maliýe guramalary — Halkara pul gaznasy, Bütindünýä banky, Aziýa ösüş banky we beýleki maliýe institutlary bilen hyzmatdaşlygy ösdürýär. Bu hyzmatdaşlyk ýurdumyzyň ykdysady ulgamyna täze tejribe, tehnologiýa we maýa serişdelerini getirmäge mümkinçilik berýär. Şeýle-de halkara hyzmatdaşlygy arkaly milli maliýe ulgamynyň halkara standartlaryna laýyklykda kämilleşmegi üpjün edilýär.

Netijede, maliýe ulgamy ykdysady ösüşiň esasy guraly bolup, onuň durnukly işlemegi döwlet syýasatynyň netijeliligini görkezýär. Türkmenistanyň ykdysady ösüşinde maliýe ulgamynyň roly diňe bir döwlet býujetiniň dolandyrylyşyna däl-de, eýsem umumy ykdysady strategiýanyň üstünlikli durmuşa geçirilmegine hem baglydyr. Şonuň üçin maliýe ulgamynyň dowamly kämilleşdirilmegi, sanly ykdysadyýete geçişde täze maliýe mehanizmleriniň ornaşdyrylmagy we halkara tejribäniň ýerli şertlere laýyklykda peýdalanylmagy ýurdumyzyň ykdysady ösüşiniň möhüm ugurlarynyň biridir.

Ýokarda beýan edilen pikirlerden görnüşi ýaly, döwlet maliýe ulgamy diňe ykdysady ösüşiň daýanjy bolman, eýsem halkyň abadançylygynyň hem kepilidir. Şeýlelikde, Türkmenistanyň maliýe syýasatynyň strategik ugurlary ýurdumyzda bazar gatnaşyklarynyň ösdürilmegini, döwletiň ykdysady taýdan durnuklylygyny we halkyň durmuş derejesiniň ýokarlanmagyny üpjün etmäge gönükdirilendir.

Gülistan ATAJANOWA,
Leýli AŞYROWA,
Türkmen döwlet maliýe institutynyň talyplary.